

УДК 336.008.8

Я. В. Белінська,

*д. е. н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки,
Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь*

Т. А. Калита,

*старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь*

ПЕРЕВАГИ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Ya. Belinska,

Doctor of economics, Professor,

Head of the Department of International Economics, University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin

T. Kalyta,

Senior Lecturer at the Department of Financial Markets, University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin

BENEFITS OF CREDITING INVESTMENT-INNOVATIVE ACTIVITY ON THE BASIS OF THE STATE-PRIVATE PARTNERSHIP IN GLOBALIZATION CONDITIONS IN UKRAINE

У статті досліджено роль банків у фінансуванні інвестиційно-інноваційної діяльності на засадах державно-приватного партнерства (ДПП) в Україні. Визначено потенціал інвестиційного кредитування ДПП на основі дослідження аналітичних даних НБУ, його перспективність як захист від ризику розгортання інфляційної спіралі. Також, авторами надано алгоритм узгодження інтересів банку і позичальника. Зокрема, зацентровано, що результатом узгодження інтересів держави, банку і підприємства-позичальника на засадах ДПП є технічне оновлення виробничо-технологічного комплексу зростання продуктивності праці, підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості країни. Автори дійшли висновку, що системна взаємодія держави, кредитно-фінансової системи, бізнесу, науки в процесі фінансування інновацій реалізується на макро-, мезо- та мікрорівнях.

The article investigates the role of bank in financing investment-innovation activities on the basis of public-private partnership (PPP) in Ukraine. The potential of investment lending of PPP is determined on the basis of research of analytical data of NBU, its prospect as protection against the risk of deployment of the inflationary spiral. Also, the authors provided an algorithm for reconciling the interests of bank and the borrower. In particular, it is emphasized that the result of harmonization of interests of the state, the bank and the borrower company on the basis of PPP is a technical upgrade of the production-technological complex of productivity growth, competitiveness and investment attractiveness of the country. The authors concluded that the system interaction between the state, the credit and financial system, business and in the process of financing innovations is realized on the macro-, meso- and microlevels.

Ключові слова: кредитування інвестиційної діяльності, державно-приватне партнерство (ДПП), довгострокові інвестиційні кредити, узгодження інтересів банку і позичальника, водоспадна модель грошових потоків, ресурсна база банків.

Key words: lending to investment activity, public private partnerships (PPP), long-term investment loans, coordination of interests of the bank and the borrower, waterfall model of cash flows, resource base of banks.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Завдання фінансового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності (ІІД) на засадах державно-приватного партнерства (ДПП) під керівництвом

та за участю держави може бути вирішене шляхом розробки механізмів формування і регулювання ресурсів. Однак на поточному етапі розвитку України повноцінне виконання функцій держави та реаліза-

Таблиця 1. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за період 2010–2017 рр. (млн грн)

Усього	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	180575,5	241286,0	273256,0	249873,4	219419,9	273116,4	359216,1	448461,5
у т.ч. за рахунок								
коштів державного бюджету	10223,3	17376,7	16288,3	6174,9	2738,7	6919,5	9264,1	15295,2
коштів місцевих бюджетів	5730,8	7746,9	8555,7	6796,8	5918,2	14260,0	26817,1	41565,5
власних коштів підприємств та організацій	111371,0	147569,6	171176,6	165786,7	154629,5	184351,3	248769,4	310061,7
кредитів банків та інших позик	22888,1	36651,9	39724,7	34734,7	21739,3	20740,1	27106,0	29588,9
коштів іноземних інвесторів	3723,9	5038,9	4904,3	4271,3	5639,8	8185,4	9831,4	6206,4
коштів населення на будівництво житла	18885,9	17589,2	22575,5	24072,3	22064,2	31985,4	29932,6	32802,5
інших джерел фінансування	7752,5	9312,8	10030,9	8036,7	6690,2	6674,7	7495,5	12941,3

Примітка: ¹ Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя, за 2014–2017 роки також без частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено авторами за даними Державної служби статистики України [7].

ція її інтересів наштовхується на нестачу фінансових ресурсів, що обмежені дефіцитом бюджету. Це потребує пошуку додаткових джерел фінансових ресурсів. Нині залучення коштів з міжнародних ринків капіталу і фондового ринку утруднено. Тому у фінансовому забезпеченні ПД вагому роль відіграє вітчизняна банківська система. Але на сьогодні спостерігається уповільнення роботи банків у напрямі кредитування інноваційно-інвестиційної діяльності на засадах державно-приватного партнерства. Це і підштовхнуло авторів до пошуку ефективного механізму співучасті банку в державно-приватному партнерстві.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема розвитку інвестиційної діяльності та формування ДПП досліджувалася багатьма вченими. Зокрема ґрунтовний аналіз у сфері взаємодії учасників інвестиційно-інноваційної діяльності за засадах ДПП провели Амуц Д.М. [1], Баталов О.А., Валюшко І.В. [2], Варнавский В.Г., Клименко А.В., Королев В.А. [3], а також багато інших. Досвід застосування форм державно-приватного партнерства для реалізації інвестиційно-

інноваційних проектів та застосування його в Україні дослідили такі вітчизняні та закордонні науковці, як Винницький Б., Лендъел М., Онищук Б., Сегварі П. [4], Калинько І.В., Гончаренко Н.В. [5] та інші. Також питання фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності ДПП присвятили багато своїх праць такі вчені Нагорна О. [6], Павлюк А., Ляпін Д. [9], Павлюк К.В., Дегтярь Н.В. [10] та інші.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ СТАТТІ

У сучасних умовах нестабільного фінансового стану економіки нашої країни та дефіциту державних ресурсів, вкрай необхідним є злагоджена робота банківської системи України для фінансування державно-приватних партнерств. Тому автори ставлять за мету дослідити участь банків у фінансуванні інвестиційно-інноваційної діяльності на засадах ДПП. Це обумовлює наступні завдання: розробити алгоритм узгодження інтересів банку і позичальника; встановити, як відбувається системна взаємодія держави, банку, підприємства-позичальника на засадах ДПП та виявити, що є результатом узгодження їх інтересів.

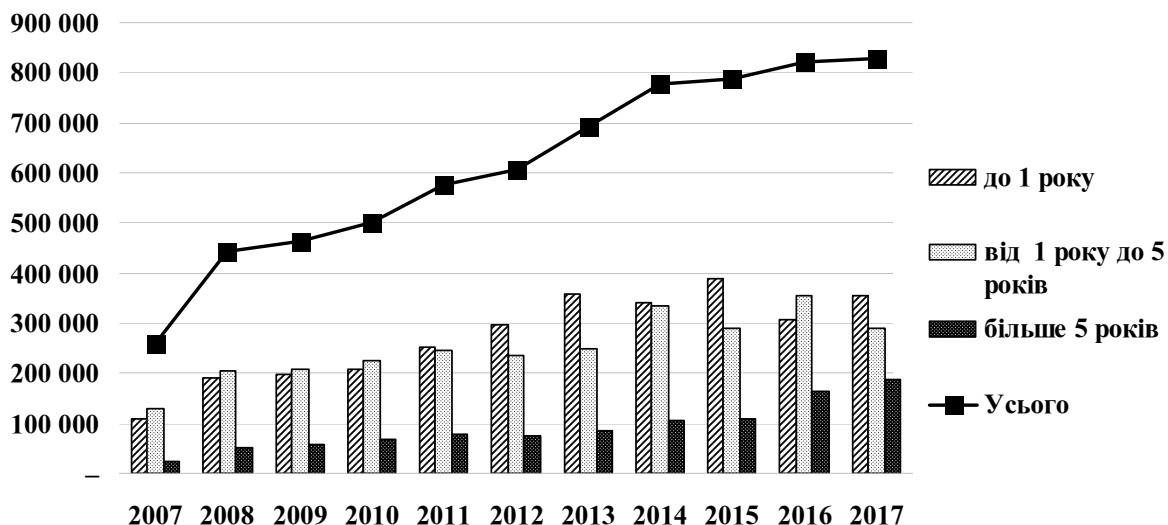

Рис. 1. Кредити, надані нефінансовим корпораціям у розрізі строків погашення, 2007–2017 рр., млн грн

Джерело: складено авторами за даними Національного Банку України [8].

Таблиця 2. Інтереси учасників процесу кредитування ІД

Сфери інтересів	Керівництво банку	Позичальник	Менеджер	Персонал банку	Інвестори та кредитори
Зміст кредитування ІД	Фактор забезпечення довгострокової ефективності	Засіб втілення ідеї	Розширення сфери кредитної діяльності банку, планування і контроль діяльності	Засіб професійного зростання	Розширення сфери інвестування
Цілі і завдання	Зростання вартості банку	Отримання позичкових коштів, що дозволяють задовольнити потребу в коштах	Формування ефективної структури кредитного портфеля, підтримання оптимального співвідношення ризик-дохідність	Підвищення рівня доходів, створення нових робочих місць	Забезпечена ліквідності капіталовкладень
Роль	Джерело фінансових ресурсів	Реалізація інноваційного проекту	Управління кредитним портфелем, покращання конкурентоспроможності банку	Виконання службових обов'язків	Ресурсна база кредитування
Очікування	Максимальне зростання прибутку і ринкової вартості банку	Моральне задоволення	Підвищення ефективності роботи банку	Забезпечення належного рівня доходності кредитних операцій для зростання заробітної плати	Стабільна робота банку, зростання доходів

Джерело: складено авторами за [6].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Кредитування ІД має стати одним із найважливіших напрямів банківської діяльності, тому що пріоритетні напрями кредитування повинні відображати не суб'єктивні оцінки та інтереси "державних діячів", а об'єктивні закономірності науково-технічного і соціального розвитку країни. Це ставить за необхідність сформувати об'єктивний механізм відбору проектів ДПП. Для цього доцільно використовувати можливості сучасних інформаційно-комунікаційних технологій як метод організації багаторівневих інтерактивних процедур відбору проектів з обговоренням в профільних міністерствах, відомствах, органах управління суб'єктів ІД, науково-експертним співтовариством в особі наукових центрів і вчених, фахівців, експертів [10].

Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств та організацій, кошти місцевих бюджетів, кошти населення на будівництво житла. Таку динаміку нам демонструє таблиця 1. Тоді як обсяги виділені на інвестиції коштів з державного бюджету, кредитів банків як джерело фінансування інвестицій з 2010 р. по 2017 рр. суттєво знизилася.

Тим не менше банки за 2007 — 2017 рр. наростили довгострокові кредити, що свідчить про збереження потенціалу фінансування інвестицій за рахунок банківських кредитів. Якщо загальний обсяг кредитування зріс у 3,19 разів, то до року — в 3,29 рази, від 1 року до 5 — в 2,25 рази, понад 5 років — в 7,65 разів (рис. 1). Але спостерігається довготривала тенденція до переваги коротко- та середньострокових кредитів над довгостроковими.

Таким чином, банківські кредити є потенціальним джерелом фінансування інвестиційної діяльності, проте за умови зменшення значення процентних ставок та зваженої грошово-кредитної політики НБУ. Останнє можливо лише за умови фінансової стабілізації та розширення ресурсної бази банків.

Перспективність кредитування ІД на засадах ДПП пов'язано з тим, що воно дозволяє послабити ризики розгортання інфляційної спіралі, оскільки орієнтоване на збільшення товарообороту та економічне зростання, що послаблює інфляційну загрозу. Мотивація банку до кредитування ДПП обумовлюється наступним [1]:

1) підвищенням прибутковості діяльності, оскільки до кредитного портфелю попадають високоприбуткові проекти ДПП з гарантіями держави;

2) можливістю контролю за діяльністю підприємства-позичальника на всіх етапах реалізації ДПП;

3) можливістю продовження кредитування виробництва після закінчення терміну першого кредиту, або стати співвласником бізнесу.

Відповідно участь банку у фінансовому забезпеченні ІД на засадах ДПП може полягати в наступному:

— організація комплексної експертизи (наукової, техніко-економічної, економічної та інших) із залученням висококваліфікованих фахівців;

— організація інноваційних підприємств, що створюються на акціонерної основі;

— надання додаткових послуг: наприклад, інформаційних, посередницьких, консультативних, науково-технічних, рекламні, прогностичних.

Підсумкові вигоди від ефективною співпраці банків та підприємств у сфері фінансування ІД наявні для всіх учасників: інноваційно-активні підприємства отримують доступ до недорогих довгострокових ресурсів для модернізації та інноваційного розвитку виробництва; банки покращать свою ресурсну базу, забезпечуючи достатній рівень ліквідності; держава забезпечує поліпшення інвестиційного клімату та зростання довіри до національної валюти. Це відповідає інтересам учасників ІД (табл. 2).

Точкою сполучення інтересів банків та підприємства в визначення нижньої межі прибутковості інвестицій, якою, як правило, є норма прибутку. Крім того, при прийнятті рішення про інвестування підприємство має враховувати внутрішні фінансові обмеження, до яких відносяться: ціна капіталу, внутрішні потреби виробництва (обсяг необхідних коштів для реалізації виробничих, технічних, соціальних програм), зовнішні фактори (ставка банківських кредитів і депозитів, ціна залучення капіталу з внутрішніх та зовнішніх ринків, умови міжгалузеві конкуренції) тощо. Тому прибутковість проектів ДПП має перевищувати ставку по банківських депозитах і прибутковість представлених до погашення державних цінних паперів [3].

Зацікавленість підприємств до здійснення ІД на засадах ДПП може бути стимульована можливістю отримання цільових дотацій на науково дослідні розробки, застосуванням податкових пільг і заходів бюджетної підтримки на технологічну модернізацію; субсидування придбання технологій шляхом прямого бюджетного фінансування їх розробників, створення регіональних фондів фінансування інновацій тощо.

Узгодження інтересів банку і позичальника забезпечується шляхом:

— адекватності величини кредиту фінансовим потребам компанії, зокрема необхідності підтримання її ліквідності з урахуванням затримок в платежах;

— відповідності валюти кредиту валюті грошових надходжень від проекту, а також захисту від коливань процентних ставок у країнах, де компанія присутня на ринку;

— надання державних гарантій;

— забезпечення відповідності податкових пільг суспільній значимості наданих кредитів. [6]

Для виконання своїх функцій в процесі надання кредиту учасникам ІД, по-перше, банк має володіти достатнім обсягом ресурсів. Це залежить не тільки від політики та дій банку, але й від грошово-кредитної політики НБУ. Для формування інвестиційно-кредитних ресурсів банківської системи НБУ має достатній набір інструментів — рефінансування, емісія, управління резервними вимогами, коригування процентних ставок тощо. Крім того, ресурсна база банківської системи може бути підтримана розширенням кола суб'єктів акумулювання коштів (страховими компаніями, недержавними пенсійними фондами) та адміністративними інструментами (наданням гарантій для цільових внесків, обмеженнями на дострокове вилучення вкладів тощо). Можливе навіть створення спеціального інституту розвитку — кредитно-депозитної установи під управлінням держави, що займатиметься наданням довгострокових інвестиційних кредитів під низькі процентні ставки для кредитування ДПП. На останню можливо покладання обов'язку ефективного і підконтрольного використання коштів засобів для цільових інвестиційного та інноваційного кредитування. Джерелами додаткових фінансових ресурсів можуть слугувати випуск Урядом облігацій інвестиційної позики для населення та іноземних інвесторів; стимулювання надання банками інвестиційних кредитів; вивільнені кошти підприємств та організацій, для яких будуть знижені податки та митні збори [4; 5].

Другою важливою умовою успішного кредитування ДПП є проведення техніко-фінансової експертизи проектів, що забезпечує відповідність витрат на реалізацію проекту фінансовим можливостям приватного партнера і готовності держави надати гарантії. Фундаментом техніко-економічного обґрунтування ДПП є водоспадна модель грошових потоків. За цією моделлю проект ДПП генерує доходи, що надходять від замовника або індивідуальних кінцевих споживачів. Ці доходи мають покривати поточні витрати на обслуговування проекту (зарплату, додаткові виплати працівникам, матеріали, податки тощо), а також обслуговування кредитів банку. Усі додатні грошові потоки відносять до прибутків. Ці кошти можуть бути або виведені з проекту з метою виплати дивідендів або залишатися як нерозподілений прибуток для збільшення робочого капіталу, фінансування оновлення або заміни фондів проекту. Зважаючи на інтерес банку щодо своєчасного погашення кредиту і сплати процентів, банк має бути повноправним учасником процесу аналізу, планування і контролю за реалізацією ДПП і витрачання доходів від нього, що забезпечує досягнення його цілей участі в реалізації ДПП. При цьому слід запобігти виникненню домовленості між банком і підприємством щодо нецільового використання виділених коштів у спосіб передбачення, по-перше, надання звіту про виконання бюджету та використання виділених коштів з відповідного рахунку; по-друге, введення до складу ради директорів представників банків; по-третє, приділенню уваги аналізу репутації партнерів для виключення "домовленостей" [2].

Однак нині в умовах невизначеності в економічній системі України банки стають занадто зацікавленими в отриманні швидкої віддачі від своїх капіталів. Переслідуючи короткострокові фінансові цілі, банківський сектор ігнорує інтереси індивідуальних позичальників не прагне до формування надійних зв'язків з реальним сектором економіки. Як результат, показники капіталізації банків мають кон'юнктурний, нестійкий характер і залежать від коливань фінансового ринку, а структура кредитного портфелю банків обумовлює неоптимальний за співвідношенням ризику і прибутковості портфель, змушуючи їх акцентувати увагу на збільшенні поточних доходів. Це формує суперечності інтересів банківської системи та суб'єктів ІД [9].

Для підтримання балансу інтересів в системі "банк — позичальник" потужним інструментом є регулювання з боку НБУ, а саме:

- 1) норми та інструменти банківського регулювання;
- 2) процедури контролю і нагляду з боку уповноважених органів державного регулювання;
- 3) структури стимулів, що впливають на керівництво;
- 4) підтримання ринкової дисципліни та контролю за фінансовими показниками діяльності банку;
- 5) інтервенційні заходи щодо регулювання обсягів грошової маси;
- 6) забезпечення норм належного корпоративного управління [6].

Крім того, уряд може застосовувати податкове стимулювання банків до інвестиційно-кредитної діяльності з метою забезпечення переорієнтації грошових потоків з фінансового в реальний сектор економіки. Для цього оподаткування має, з одного боку, стимулювати зростання власного капіталу банків, накопичень фізичних і юридичних осіб, сприяти зниженню вартості ресурсів для кредитних організацій, забезпечуючи прийнятний рівень прибутковості довгострокового кредитування; з іншого — доступність кредитів для інноваційно-активних підприємств, можливість у повному обсязі включати в склад їх витрат відсотки за користування довгостроковими кредитами (в т.ч. відсотки, які відносять на вартість об'єкта інвестицій і збільшують у підсумку податок на майно організацій) [2].

Результатом узгодження інтересів держави, банку і підприємства-позичальника на засадах ДПП є технічне оновлення виробничо-технологічного комплексу зростання продуктивності праці, підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості країни. Це забезпечує реалізацію державних пріоритетів модернізації та інноваційного розвитку економіки.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Отже, системна взаємодія держави, кредитно-фінансової системи, бізнесу, науки в процесі фінансування інновацій реалізується на макро-, мезо- та мікрорівнях.

Основними формами фінансової взаємодії на цих рівнях є:

1. На макрорівні узгодження інтересів ґрунтується на виборі пріоритетів фінансування держави: це фінансування державних програм, державне фінансування національних проектів, кредитування державними банками економічного розвитку, інвестиції з міжнародних фінансових ринків, фінансування через державні підприємства, стимулююча державна політика кредитування пріоритетних видів економічної діяльності.

2. На мезорівні (регіони, галузі, кластери) узгодження інтересів учасників ІД ґрунтується на виборі відповідних пріоритетів: фінансування регіональних державних програм пріоритетних напрямів, регіональних цільових програм фінансування розвитку іннова-

ційної інфраструктури, державно-приватне венчурне фінансування, кредитування інноваційної діяльності, формування інноваційної інфраструктури (бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій і т.д.) і інститутів розвитку, державна фінансова допомога підприємствам через надання грантів, позик, субсидій тощо.

3. На мікрорівні реалізуються інтереси банків та окремих підприємств: контрольні заходи, організація системи корпоративного управління тощо.

Таким чином, державна підтримка ПД на засадах ДПП має сенс у тому випадку, якщо вона забезпечується економічною політикою держави в цілому, а система державно-приватного партнерства збалансована за інтересами. З одного боку, розвиток конкуренції, усунення з ринку неефективних підприємств, дозволяє підвищити технологічний рівень підприємств, орієнтованих на внутрішній ринок. З іншого боку, необхідно знизити ризики корпоративного сектору економіки при залученні їх до довгострокових проєктів, пов'язаних з технологічною модернізацією.

Баланс інтересів може досягатися за ефективної координації різних заходів державного регулювання — від тарифного захисту ринку й стимулювання експорту до прямої фінансової підтримки науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт і фінансування технологічної модернізації. Співпраця держави із приватним сектором ефективніше всього будуватиметься на паритетних умовах фінансування, покладаючи на бізнес питання маркетингових досліджень, розробки дослідних зразків, патентування, виробництва й збуту наукомісткої продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках. Для цього потрібні політичні й економічні механізми стимулювання високотехнологічного експорту: допомога в одержанні закордонних сертифікатів, у міжнародному патентуванні, у подоланні протекціоністських заходів, сприянні придбанню закордонних активів, пов'язаних як із виробництвом, так і зі збутовими мережами.

Для залучення приватного капіталу до розв'язання завдань ДПП можуть бути використані інструменти політико-економічного, організаційно-технологічного й соціального характеру. Зокрема у фінансовій сфері методами залучення підприємців до розв'язання суспільно значимих завдань є розробка й застосування заходів податкового стимулювання інноваційної діяльності; удосконалювання механізмів пайового фінансування державою науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт; механізми кредитування експорту високотехнологічної продукції; створення нової або використання існуючої мережі інвестиційних фондів із виваженими і чітко сформульованими завданнями щодо придбання закордонних активів.

Ефективним інструментом участі бізнесу в проєктах може бути спільне з об'єднаннями роботодавців розроблення професійних освітніх стандартів і створення системи формування й конкурсного розміщення державного замовлення на підготовку кадрів.

Література:

1. Амуңц Д.М. Государственно-частное партнерство. Концессионная модель совместного участия государства и частного сектора в реализации финансово емких проєктов [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.cultinfo.ru/cultura/2006-04/partnerstvo.htm#00>
2. Баталов О.А., Валюшко І.В. Особливості застосування державно-приватного партнерства як механізму реалізації нової регіональної політики. Аналітична записка, липень 2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1239/>
3. Варнавский В.Г. Государственно-частное партнерство: теория и практика / [В.Г. Варнавский, А.В. Клименко, В.А. Королев и др.]. — М.: Изд. дом Гос. ун-та; Высш. шк. экон., 2010. — 287 с.

4. Винницький Б. Досвід та перспективи впровадження державно-приватних партнерств в Україні та за кордоном / Б. Винницький, М. Ленд'єл, Б. Онищук, П. Серварі. — К.: "К.І.С.", 2008. — 149 с.

5. Калінько І.В. Державно-приватне партнерство: зарубіжний досвід та перспективи реалізації в Україні / І.В. Калінько, Н.В. Гончаренко // Науковий вісник Полісся. — 2015. — № 1 (1). — С. 15—21.

6. Нагорна О. Державно-приватне партнерство в системі фінансового забезпечення підприємств комунального господарства / О. Нагорна // Ринок цінних паперів України. — 2013. — № 3—4. — С. 99—104.

7. Офіційний сайт Державної служби статистики України / Офіційний інтернет-сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

8. Офіційний веб-сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

9. Павлюк К.В., Дегтярь Н.В. Державно-приватне партнерство як механізм фінансування збереження екосистем / К.В. Павлюк, Н.В. Дегтярь // Фінанси України. — 2012. — № 9. — С. 86—87.

10. Павлюк А., Ляпін Д. Щодо розвитку державно-приватного партнерства як механізму активізації інвестиційної діяльності в Україні. Аналітична записка / А. Павлюк, Д. Ляпін [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/816/#_ftnref7

References:

1. Amunts, D.M. (2006), "Public-private partnership. Concession model of joint participation of government and private sector in the implementation of financial projects", available at: <http://www.cultinfo.ru/cultura/2006-04/partnerstvo.htm#00> (Accessed 01 August 2018).
2. Batalov, O.A. and Valyshko, I.V. "Especially the use of public-private partnerships as a mechanism for implementing the new regional policy. Analytical note", available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1239> (Accessed 01 August 2018).
3. Varnavskij, A. V. Klimenko, V.A. Korolev i dr. (2010), Gosudarstvenno-chastnoe partnerstvo: teoriya i praktika [Private Partnership: Theory and Practice], Izd. dom Gos. un-ta, Vyssh. shk. Ekhon, Moscow, Russia.
4. Vynnyts'kyj, B. Lend'el, M. Onyschuk, B. and Sehvari, P. (2008), Dosvid ta perspektyvy vprovadzhennia derzhavno-privatnykh partnerstv v Ukraini ta za kordonom [Experience and prospects of implementation of public-private partnerships in Ukraine and abroad], K.I.S. Kyiv, Ukraine
5. Kalin'ko, I.V. and Honcharenko, N.V. (2015), "Public-private partnership: foreign experience and prospects in Ukraine", Naukovyj visnyk Polissia, vol. 1, pp. 15—21.
6. Nagorna, O. (2013), "Public-private partnership the system of financial software Utilities", Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy, vol. 3—4, pp. 99—104.
7. State Statistics Service of Ukraine (2018), "Capital investment by sources of financing for 2010-2017 years", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ibd/iokjf/iokjf_u10-13_bez.htm (Accessed 01 August 2018).
8. National Bank of Ukraine (2018), "Loans granted to non-financial corporations in terms of maturity", available at: <https://bank.gov.ua/files/3.3-Loans.xls> (Accessed 01 August 2018).
9. Pavlyuk, A. and Liapin, D. (2012), "On the development of public-private partnership as a mechanisms of activation of investment activity in Ukraine. Analytical note", available at: http://www.niss.gov.ua/articles/816/#_ftnref7 (Accessed 01 August 2018).
10. Pavlyuk, K.V. and Degtyar, N.V. (2012), "Public-private partnership as a funding mechanism for conservation of ecosystems", Finansy Ukrainy, vol. 9, pp. 86—87.

Стаття надійшла до редакції 12.08.2018 р.